

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-6948/2012. számú ügyben**

Előadó: dr. Bassola Eszter

Az eljárás megindulása

A Hivatalomhoz forduló panaszos beadványában azt sérelmezte, hogy a Ferencvárosi Parkolási Kft. (továbbiakban: parkolási társaság) havonta csak egy alkalommal biztosít lehetőséget a mozgássérült igazolvány utólagos bemutatására, olyan esetben is, ha valaki véletlenül nem megfelelően helyezi ki az igazolványt a gépjármű szélvédője mögé és az eredetiséget igazoló ezüstcsík nem jól látható.

Mivel a leírtak alapján a felmerült a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság, valamint a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmének gyanúja, ezért az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 20. § (1) bekezdése alapján az ügyben vizsgálatot indítottam, melynek során megkerestem a parkolási társaság vezetőjét.

Az érintett alapvető jogok és elvek

A jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelménye: *„Magyarország független demokratikus jogállam.”* [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés]

A tisztességes eljáráshoz való jog követelménye: *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”* [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés]

Az alkalmazott jogszabályok

a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (Kkt.)

Budapest Főváros Közgyűlésének Budapest főváros közigazgatási területén a járművel várakozás rendjének egységes kialakításáról, a várakozás díjáról és az üzemképtelen járművek tárolásának szabályozásáról szóló 30/2010. (VI. 4.) számú rendelete (továbbiakban: fővárosi rendelet)

A megállapított tényállás

1. A beadvány szerint a panaszos 2012. június 6-án úgy parkolt, hogy a jogszabály előírásainak megfelelően mozgássérült igazolványát a szélvédő mögé jól látható helyre kihelyezte, de az igazolványon az eredetiséget igazoló ezüst csík nem volt jól látható, ezért pótdíj fizetésére kötelezték. Az ügyfélszolgálaton a panaszos befizette a pótdíjat, ahol az ügyintéző nem tájékoztatta, hogy egy korábbi, 2012. június 3-i eset kapcsán rendezetlen pótdíj tartozása van. A korábbi esetről a beadvány szerint a panaszos a gépjármű szélvédőjén nem talált értesítést, így nem volt róla tudomása.

A beadvány előterjesztője sérelmezte, hogy mivel egy korábbi alkalommal már élt a mozgássérült igazolvány utólagos bemutatásának lehetőségével, még egyszer erre egy hónapon belül nincs lehetősége.

A beadvány alapján megkerestem a parkolási társaság vezetőjét és az ügy kivizsgálására kértem, aki a következőkről tájékoztattott:

A panaszos 2012. július 6-án kereste meg a parkolási társaság ügyfélszolgálati irodáját, ahol ugyanezen a napon történt pótdíjazási ügyének lezárását kérte azon személy mozgáskorlátozott igazolvány bemutatásával, akit a szóban forgó esetben szállított. Az ügyintézők a vezető tájékoztatása szerint minden esetben felhívják a figyelmet az egyéb rendezetlen tartozásokra is. Amennyiben a gépjármű vezetője ragaszkodik az adott esemény ügyintézéséhez, abban az esetben azt az érintett parkolási eseményt zárják le, mivel egy

esetben az utólagosan bemutatott igazolvány elfogadható. A szóban forgó gépjárműre 2012. július 3-án, a 2012. július 6-i eseményen túlmenően szintén fizetési felszólítást állítottak ki, melynek rendezése nem történt meg, ezért a rendelet értelmében fizetési felszólítást küldtek ki.

Mindkét esetben mozgáskorlátozott igazolvány látható a szélvédő mögött, az igazolvány eredetiségére utaló ezüst csík azonban takarásban volt, ezért a parkoló ellenőr a parkolási társaság vezetője szerint jogszerűen járt el, amikor a fizetési felszólítást kiállította. A panaszos a 2012. július 3-i parkolási esemény jogosságát elismerte és 2012. szeptember 5-én a tartozását befizette. A vezető válaszában hivatkozott Budapest Főváros Közgyűlésének a Budapest főváros közigazgatási területén a járművel várakozás rendjének egységes kialakításáról, a várakozás díjáról és az üzemképtelen járművek tárolásának szabályozásáról szóló 30/2010. (VI. 4.) Főv. Kgy. rendeletére (továbbiakban: fővárosi rendelet), melynek 7. § (2) bekezdése az igazolványok elhelyezésével kapcsolatban a következőket tartalmazza: A várakozási övezetek területén, közúti várakozóhelyen a mozgásában korlátozott személyek számára kiadott parkolási igazolványok külön jogszabályban meghatározott kedvezményeit alkalmazni kell, ha a mozgásában korlátozott személy eredeti és érvényes parkolási igazolványát a gépjármű első szélvédője mögött úgy helyezték el, hogy előlapja az érvényesség és a jogosultság ellenőrzése céljából teljes egészében látható.

Az ügyvezető kiemelte, hogy a mozgásában korlátozott személy parkolási kedvezményeit és az igénybevételének módját a jogalkotó határozta meg, melytől az ellenőrzésre jogosult szervezet, így a parkolási társaság sem térhet el. Az ügyfél a rendeletben előírtaknak csak részlegesen tett eleget, ezért nem tartják indokoltnak a befizetett várakozási-, és pótdíj, illetve ügyviteli költség (20. 120 Ft) visszautalását.

Az ügyvezető válasza alapján ismételten megkerestem a parkolási társaság vezetőjét és arról kértem tájékoztatását, hogy mely jogszabály írja elő ilyen esetben az igazolvány utólagos bemutatásának havonta egyszeri lehetőségét.

A kapott válasz szerint „(...) Nem ismernek olyan jogszabályt, amely lehetőséget adna a mozgáskorlátozott igazolvány utólagos havi egyszeri bemutatására, ilyen jellegű ügykezelést nem folytatnak. A havi egyszeri bemutatásra a parkolójegyek bemutatása esetében van mód a fővárosi rendelet értelmében. A mozgáskorlátozott személyek speciális helyzetére való tekintettel járult hozzá az önkormányzat – amint a vezető válaszában szerepel – , hogy egyetlen egy konkrét esetben a parkolási esemény lezárható. Az ügyfelek figyelmét pedig felhívják, hogy ez egy egyszeri és kivételes méltányosság, melynek kérésére a továbbiakban nincs lehetőség.”

A társaság több fórumon javasolta az ide vonatkozó törvényekben és rendeletekben a mozgáskorlátozott igazolványok kiadási feltételeinek és várakozási övezetekben történő igénybevételének megváltoztatását.

A IX. kerületben 2012. óta a lakossági várakozási engedélyek kiváltásakor nem kötelezik a gépjármű üzemmentartó/tulajdonosait matrica kiragasztására. Elektronikus formában ellenőrzik az engedéllyel rendelkező gépjárműveket, ezzel kiküszöbölik, hogy a matrica rongálódhat, lemoshatják, a ragasztás elengedhet, így pedig nem küldenek ki téves fizetési felszólításokat. A vezető álláspontja szerint hasonló megoldás segíthetne a mozgáskorlátozott igazolvánnyal rendelkező személyeknek. A kártya alapú igazolvány ugyanis sok esetben nem megfelelően van kihelyezve, vagy leesik. A parkolási társaság jogkövető magatartást tanúsítva is kedvezőtlen bírálatot kap a gépjárművezetőktől és egyéb fórumoktól.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint az ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.) határozza meg. Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint közigazgatási szerv, [...] közszolgáltatást végző szerv tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Ajbt. 18. § (2) bekezdése a) pontja értelmében közszolgáltatást végző szerv – függetlenül attól, hogy milyen szervezeti formában működik – az állami vagy önkormányzati feladatot ellátó, illetve e feladat ellátásában közreműködő szerv. Ennek alapján megállapítható, hogy a Ferencvárosi Parkolási Kft. közszolgáltatónak minősül, tehát az ügy vizsgálatára a hatásköröm kiterjed.

II. A vizsgált alapvető jogok és elvek tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggérendszer feltárása során *autonóm, objektív módon, kizárólag alapjogi érvek* felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget az Alaptörvényben kapott mandátumának. Álláspontom szerint az ombudsman akkor jár el helyesen, ha következetesen, zsinórmértékként támaszkodik az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint az egyes alapjogi tesztekre.

Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy „*az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni*”. Ezzel összhangban elvi megállapításaim megfogalmazása, az egyes alapjogok, alkotmányos elvek értelmezése során – ellenkező tartalmú alkotmánybírósági döntés megszületéséig – irányadónak tekintem az Alkotmánybíróság által mind az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően, mind pedig az azt követően meghozott határozataiban, azok indokolásában kifejtett megállapításokat, következtetéseket.

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint *Magyarország független, demokratikus jogállam*. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az állam kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is *világosak, egyértelműek*, működésüket tekintve *kiszámíthatóak és előreláthatóak* legyenek a norma címzettjei számára. A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is [9/1992. (I. 30.) AB határozat]. Az Alkotmánybíróság szerint az alanyi jogok érvényesítésére szolgáló eljárási garanciák a jogbiztonság alkotmányos követelményéből erednek, de szoros kapcsolatban állnak a jogegyenlőséggel, törvény előtti egyenlőséggel is. A megfelelő eljárási garanciák nélkül működő eljárásban ugyanis a jogbiztonság az, ami sérelmet szenved. [75/1995. (XI. 21.) AB határozat, ABH 1995, 376, 383.]

Ezért alapvetőek a *jogbiztonság* alkotmányos követelménye szempontjából az eljárásjogi garanciák. Csakis formalizált eljárási szabályok megkövetelésével és betartásával működhetnek alkotmányosan a jogintézmények. Az alanyi jogok és kötelezettségek érvényesítésére szolgáló eljárási garanciák tehát a jogbiztonság alkotmányos elvéből következnek. Megfelelő eljárási garanciák nélkül működő eljárásban a jogbiztonság szenved sérelmet.¹

Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a jogállamiság egyik alapvető

¹ 9/1992. (I. 30.) AB határozat.

követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek is csak a jog által meghatározott keretek között fejthetik ki a tevékenységüket.² Álláspontom szerint a jogállamiság és az abból fakadó tisztességes eljárás követelményének nem csak a szabályozási szinten, hanem a jogalkalmazó szervek mindennapi gyakorlatában is folyamatosan érvényesülnie kell.

A tisztességes eljáráshoz való jog – noha az Alaptörvény szövegezése némileg eltérő, tartalmilag azonban változatlan az Alkotmányhoz képest – az alkotmánybírói gyakorlatban az 57. § (1) bekezdésben foglalt független és pártatlan bírósághoz való jog, illetve a 2. § (1) bekezdésből eredő eljárási garanciák védelmének egymásra vonatkoztatásából tartalmilag levezetett alkotmányos alapjog. (315/E/2003. AB határozat, ABK 2003. október, 741, 743.) A tisztességes eljárás követelménye olyan *minőség*, amelyet az *eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni*. Az Alkotmánybíróság leszögezte azt is, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2004. (V. 7.) AB határozat].

Az Alkotmánybíróság több határozatában is foglalkozott a jogbiztonság kérdésével, így a 21/1993. (IV. 2.) AB határozatban is. A hivatkozott AB határozatban elvi jelentőségű megállapításként hangsúlyozta, „hogy az Alkotmánybíróság felfogásában a jogbiztonság szorosan a jogállamiság alkotmányjogi elvéhez kapcsolódik. A jogbiztonság pedig – az Alkotmánybíróság értelmezésében – az államtól, a jogalkotótól azt várja el, hogy a jog egésze, egyes részterületei és egyes szabályai is világosak, egyértelműek és a norma címzettjei számára is értelmezhetőek és követhetőek legyenek. A jogbiztonság e szempontjainak súlyos megsértése egyben az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság sérelmét jelenti.” (ABH 1993, 172, 180.)

Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában fontos elvi tételeket rögzített a korábbi döntései alkalmazhatóságáról: „[...] Az egyes intézményekről, alapelvekről és rendelkezésekről kialakított értelmezése a határozataiban található meg. Az Alkotmánybíróságnak azokra az alapértékekre, emberi jogokra és szabadságokra, továbbá alkotmányos intézményekre vonatkozó megállapításai, amelyek az Alaptörvényben nem változtak meg alapvetően, érvényesek maradnak. Az előző Alkotmányon alapuló alkotmánybírói döntésekben kifejtett elvi jelentőségű megállapítások értelemszerűen irányadók az Alaptörvényt értelmező alkotmánybírói döntésekben is. Ez azonban nem jelenti az előző Alkotmányon alapuló határozatokban kifejtettek vizsgálódás nélküli, mechanikus átvételét, hanem az előző Alkotmány és az Alaptörvény megfelelő szabályainak összevetését és gondos mérlegelést kíván. Ha az összevetésnek az az eredménye, hogy az alkotmányjogi szabályozás változatlan vagy jelentős mértékben hasonló, az átvételnek nincs akadálya. Másrészt *az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírói döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni.*”

III. Az ügy érdeme tekintetében

A Kkt. 2. § (1) bekezdés e) pontja szerint a törvény hatálya kiterjed Magyarország területén a közutakon, valamint az állami és helyi önkormányzatok tulajdonában álló közforgalom elől el nem zárt magánutakon, tereken, parkokban és egyéb közterületeken kialakított várakozási területen járművekkel történő várakozás rendjére.

A 8. § (1) bekezdés c) pontja szerint a közúti közlekedéssel összefüggő önkormányzati feladat a helyi közutakon, a helyi önkormányzat tulajdonában álló közforgalom elől el nem zárt magánúton, valamint a tereken, parkokban és egyéb közterületeken járművel történő várakozás biztosítása.

² 56/1991. (XI.8.) AB határozat.

A 9/D. § szerint a járművekkel a közutakon, valamint az állami és helyi önkormányzatok tulajdonában álló közforgalom elől el nem zárt magánutakon, tereken, parkokban és egyéb közterületeken történő várakozás a közutak, valamint az állami és helyi önkormányzatok tulajdonában álló közforgalom elől el nem zárt magánutak, terek, parkok és egyéb közterületek közlekedési célú használatának minősül. A helyi közutakon, valamint a helyi önkormányzat tulajdonában álló közforgalom elől el nem zárt magánutakon, tereken, parkokban és egyéb közterületeken járművel történő várakozás biztosítását célzó közszolgáltatást a helyi önkormányzat, vagy a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 16/A. §-a szerinti szolgáltató látja el.

A járművek helyi közutakon, valamint helyi önkormányzat tulajdonában álló közforgalom elől el nem zárt magánutakon, tereken, parkokban és egyéb közterületeken történő várakozása a helyi önkormányzat, vagy a Mötv. 16/A. §-ában meghatározott szolgáltató és a várakozási terület igénybevevője közötti polgári jogi jogviszony.

A várakozási díj és a pótdíj megfizetéséért a jármű üzemeltetője felel. A járművek országos közutakon, valamint az állam tulajdonában álló közforgalom elől el nem zárt magánutakon, tereken, parkokban és egyéb közterületeken történő várakozása a vagyongazdálkodó, illetve a (8) bekezdés a) és b) pontjában meghatározott szolgáltató és a várakozási terület igénybevevője közötti polgári jogi jogviszony. A várakozási díj és a pótdíj megfizetéséért a jármű üzemeltetője felel.

A Kkt. 15/A. § szerint forgalomszervezési, valamint egyéb meghatározott indokok alapján, az e törvényben meghatározott keretek között

a) a helyi közutak, valamint a helyi önkormányzat tulajdonában álló közforgalom elől el nem zárt magánutak, terek, parkok és egyéb közterületek vonatkozásában a helyi önkormányzat rendeletében, valamint

b) az országos közutak, valamint az állam tulajdonában álló közforgalom elől el nem zárt magánutak, terek, parkok és egyéb közterületek vonatkozásában a Kormány rendeletében kijelölhet olyan várakozási területet, amelynek a járművel történő, várakozási célú használatáért várakozási díjat kell fizetni.

A díjfizetési kötelezettséggel, a díj mértékével kapcsolatban további rendelkezéseket tartalmaz a Kkt., majd a pótdíj összegével kapcsolatban meghatározza, hogy az a pótdíj kiszabásának napját követő 15 napon belüli befizetés esetén az adott napon belül díjköteles időszakra és további két órai várakozásra számított várakozási díj, 15 napon túli befizetés esetén az egy órai várakozási díj negyvenszerese. E bekezdés alkalmazása során befizetésnek minősül a fizetési művelet elindítása is. A pótdíj kiszabásáról szóló értesítést a jármű szélvédőlapátján, vagy a járművön egyéb jól látható helyen kell elhelyezni.

A várakozási díj és a pótdíjfizetési kötelezettség egy év alatt évül el. A várakozási díj és a pótdíj után késedelmi kamat nem követelhető. Nem szabható ki pótdíj a külön törvényben feljogosított hatóság által kerékbilincsel rögzített járműre.

A Kkt. 15/D. § (1) bekezdése szerint, ha a várakozási díjat és a pótdíjat nem fizették meg a helyi önkormányzat, a 9/D. § (6) bekezdésében, valamint a Mötv. 16/A. §-ában meghatározott szolgáltató a díj- és pótdíjfizetési felszólítást a várakozási terület díjfizetés nélküli használatának időpontjától számított 60 napos jogvesztő határidőn belül a jármű üzemeltetője részére postai küldeményként, vagy más egyéb igazolható módon megküldi.

A 60 napos jogvesztő határidő nem alkalmazható abban az esetben, ha a gépjármű üzemeltetője a nyilvántartott adataiban bekövetkezett változásokat a gépjármű-nyilvántartás központi szervéhez – az erre vonatkozó jogszabályi rendelkezések megszegésével – elmulasztotta bejelenteni és ezért a fizetési felszólítás nem a tényleges üzemeltető részére került megküldésre.

A várakozási díj- és pótdíjfizetési kötelezettség nem teljesítése esetén a helyi önkormányzat, a 9/D. § (6) bekezdésében, valamint a Mötv. 16/A. §-ában meghatározott

szolgáltató követelését bírósági úton érvényesítheti. A parkolási díjból eredő igények érvényesítése esetén a kötelezett lakhelye szerinti járásbíróság kizárólagosan illetékes. A jármű üzemeltetője mentesül a várakozási díj és pótdíj megfizetése alól, ha a jármű a díjfizetés nélkül történt várakozást megelőzően jogellenesen került ki a birtokából, és igazolja, hogy a jogellenességgel összefüggésben kezdeményezték a megfelelő hatóság eljárását.

A mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról szóló 218/2003. (XII. 11.) Korm. rendelet (kormányrendelet) 1. § (1) bekezdése szerint a mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványa olyan közokirat és a biztonsági okmányok védelmének rendjéről szóló 86/1996. (VI. 14.) Korm. rendeletben meghatározott biztonsági okmány, amely a közúti közlekedés szabályairól szóló, többször módosított 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) 51/A. §-ában felsorolt kedvezmények igénybevételére való jogosultságot igazolja.

A kormányrendelet 2. §-a szerint igazolványra az a személy jogosult,

a) aki a súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) 2. § a) pont ac) alpontja értelmében közlekedőképeségében súlyosan akadályozott,

b) aki a súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól szóló 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet 1. §-ának (1) bekezdésének értelmében látási fogyatékosnak; (3) bekezdésének értelmében értelmi fogyatékosnak; (4) bekezdésének értelmében autistának; illetve (5) bekezdésének értelmében mozgásszervi fogyatékosnak minősül,

c) akit a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló 1032/1971. (VII. 14.) Korm. határozat végrehajtásáról szóló 6/1971. (XI. 30.) EüM rendelet alapján 2001. július 1-jét megelőzően vaknak minősítettek, vagy

d) aki a magasabb összegű családi pótlékra jogosító betegségekről és fogyatékoságokról szóló 5/2003. (II. 19.) ESzCsM rendelet 1. számú melléklete szerint vaknak vagy gyengénlátónak (K.1.), mozgásszervi fogyatékosnak (L.1-5.), értelmi fogyatékosnak (M.1-2.) vagy autistának (N.1.) minősül

és ezt az *1. számú mellékletben* meghatározott szakvélemények vagy szakhatósági állásfoglalások valamelyikével igazolja.

A kormányrendelet 8. § (1) bekezdése szerint használatkor az igazolványt a mozgásában korlátozott személyt szállító jármű szélvédője mögött úgy kell elhelyezni, hogy előlapja a hatályosság és a jogosultság ellenőrzése céljából látható legyen. Az igazolványt az ellenőrzésre jogosult személy felszólítására ellenőrzés céljából át kell adni.

A KRESZ 41. § (3) bekezdése szerint a mozgáskorlátozott személy (illetőleg az őt szállító jármű vezetője) járművével és a betegszállító gépjármű olyan helyen is várakozhat, ahol a várakozást jelzőtábla tiltja. Korlátozott várakozási övezetben és várakozási övezetben a mozgáskorlátozott személy vagy az őt szállító jármű vezetője a járművével és – az (5) bekezdésben foglaltak szerint, tárcsa használatával egy óra időtartamig – a betegszállító gépjármű a várakozást ellenőrző órával (parkométerrel) vagy jegykiadó automatával ellátott várakozóhelyen, ellenőrző óra vagy jegykiadó automata működtetése nélkül is várakozhat. A kijelölt rakodóhelyre vonatkozó rendelkezés azonban e járművekre is irányadó.

A KRESZ 51/A. §-a szerint a 13. § (1) bekezdés g/1. és i/1. pontjában, a 14. § (13) bekezdésében, a 17. § (1) bekezdés e) pontjában, a 39/A. § (1) bekezdés g) pontjában, a 40. § (9) bekezdésében és a 41. § (3) bekezdésében említett jogosultság azt a mozgásában korlátozott személyt, valamint a mozgásában korlátozott személyeket szállító jármű vezetőjét illeti meg, aki a mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról szóló kormányrendelet szerint a parkolási igazolványt a járműben elhelyezte.

A KRESZ fenti rendelkezései alapján a mozgáskorlátozott személyt vagy az őt szállító jármű vezetőjét megillető kedvezmények a következők:

– A 13. § g/1. pontja alapján – Gyalogos övezetben a mozgáskorlátozott személyt szállító jármű – amennyiben ennek feltételei adottak – közlekedhet és várakozhat.

– A 13. § i/1. pontja alapján – Gyalogos és kerékpáros övezetben (zóna) a mozgáskorlátozott személyt szállító jármű – amennyiben ennek feltételei adottak – közlekedhet és várakozhat.

– A KRESZ 14. § (13) bekezdése szerint az (1) bekezdés *n-p*), *t*) és *u*) pontjában említett („Mindkét irányból behajtani tilos”, „Gépjárművel, mezőgazdasági vontatóval és lassú járművel behajtani tilos”, „Motorkerékpárral behajtani tilos”, „Járműszerelvénnel behajtani tilos”, „Segédmotoros kerékpárral behajtani tilos”) jelzőtáblánál mozgáskorlátozott személy (illetőleg az őt szállító jármű vezetője) a tilalom ellenére behajthat, ha úti célja a jelzőtáblával megjelölt úton van vagy csak ezen az úton közelíthető meg. A járművel ilyen esetben legfeljebb 20 km/óra sebességgel szabad közlekedni.

– A 17. § (1) bekezdése e) pontja szerint „Várakozóhely” tábla alatt elhelyezett kiegészítő tábla jelezheti azt, hogy a várakozóhely kizárólag bizonyos járművek (pl. csak személygépkocsik, kerékpárok, mozgáskorlátozott személyt szállító jármű) részére van fenntartva. A mozgáskorlátozottakat szállító járművek részére fenntartott várakozóhelyet kiegészítő tábla vagy külön jelzőtábla jelezheti.

– A 39/A. § (1) bekezdés g) pontja szerint lakó-pihenő övezetbe – a „Lakó-pihenő övezet” jelzőtáblától a „Lakó-pihenő övezet vége” jelzőtábláig terjedő területre többek között a mozgáskorlátozott személy által vezetett vagy az őt szállító jármű és annak vezetője hajthat be. A lakó-pihenő övezetben járművel legfeljebb 20 km/óra sebességgel szabad közlekedni.

– A 40. § (9) bekezdése szerint a járdán a mozgáskorlátozott személy (illetőleg az őt szállító jármű vezetője) járművével, a betegszállító gépjármű, a kerékpár, a kétkerekű segédmotoros kerékpár és a kétkerekű motorkerékpár egyéb feltételek fennállása esetén akkor is megállhat, ha a megállást jelzőtábla vagy útburkolati jel nem engedi meg.

– A 41. § (3) bekezdése szerint mozgáskorlátozott személy (illetőleg az őt szállító jármű vezetője) járművével és a betegszállító gépjármű olyan helyen is várakozhat, ahol a várakozást jelzőtábla tiltja. Korlátozott várakozási övezetben és várakozási övezetben a mozgáskorlátozott személy vagy az őt szállító jármű vezetője a járművével és – az (5) bekezdésben foglaltak szerint, tárcsa használatával egy óra időtartamig – a betegszállító gépjármű a várakozást ellenőrző órával (parkométerrel) vagy jegykiadó automatával ellátott várakozóhelyen, ellenőrző óra vagy jegykiadó automata működtetése nélkül is várakozhat. A kijelölt rakodóhelyre vonatkozó rendelkezés azonban e járművekre is irányadó.

Utalnom kell a mozgáskorlátozott igazolványok utólagos bemutatásával kapcsolatban 2011 szeptemberében elkészült AJB-4797/2010. számú jelentésemre, amely szerint a közszolgáltató a ténylegesen jogosult mozgáskorlátozott – vagy őt szállító - személyt nem foszthatja meg a tisztességes eljáráshoz való jogától, ügye méltányos elbírálásától, amennyiben a nem megfelelő kihelyezés, vagy esetlegesen a kihelyezés figyelmetlenség miatt való elmulasztása miatt az igazolvány nem vehető figyelembe a várakozási díjfizetés alóli mentesség körében. Természetesen ismétlődően igazolvány nélkül történő parkolás nyilvánvalóan kizárja a figyelmetlenségre történő hivatkozás lehetőségét. Ezen vizsgálatom eredményeként többek között arra is felkértem a nemzeti fejlesztési minisztert, hogy a jelentésben meghatározott szempontok figyelembevételével, kezdeményezze a várakozási díj megfizetése alól mentességet biztosító mozgáskorlátozott igazolvány utólagos bemutatása lehetőségére vonatkozó keret- és részletszabályok kidolgozását annak érdekében, hogy az igazolványra ténylegesen jogosultak körét a jelentésben szereplő esetleges figyelmetlenség esetén, ne érhesse indokolatlan joghátrány.

A jelen vizsgálatomban érintett ügyben a panaszos mindkét alkalommal kihelyezte az általa szállított jogosult személy mozgáskorlátozott igazolványát, azonban az ellenőrzéskor nem látszódott az annak eredetiségét igazoló ezüstcsík. Amint az a kormányrendeletben is

szerepel, az igazolványt jól láthatóan kell kihelyezni a várakozáskor a gépjármű szélvédője mögé, úgy hogy annak előlapja ellenőrizhető legyen.

A parkolási társaság újabb megkeresésemre adott – előzőekben már hivatkozott – válaszában rögzítik, hogy nem ismernek olyan jogszabályt, amely lehetőséget adna a mozgáskorlátozott igazolvány utólagos havi egyszeri bemutatására. Az újabb megkeresésemben feltett kérdésem azonban arra irányult, hogy mely jogszabály írja elő ilyen esetekben az igazolvány utólagos bemutatásának kizárólag havi egyszeri lehetőségét, nem pedig arra, hogy melyik biztosítja a havi egyszeri utólagos bemutatás lehetőségét.

A parkolási társaság ügyvezető igazgatója a havi egyszeri utólagos bemutatásra a parkolójegyek kapcsán hivatkozott, amelyre a fővárosi rendelet 48. § (3) bekezdése alapján van lehetősége az autósoknak. Az megállapítható, hogy az AJB-4797/2010. számú jelentésem óta, amelyben a nemzeti fejlesztési minisztert a mozgáskorlátozott igazolványok utólagos bemutatásával kapcsolatos keret- és részletszabályok megalkotására kértem, nem született ilyen jogszabály. Jelenleg tehát nincsen olyan jogi norma, amely az igazolványok utólagos bemutatásával kapcsolatos kérdéseket szabályozná. Arra azonban itt is utalnom kell, hogy amint az a már hivatkozott AJB-4797/2010. számú jelentésemben is szerepel, álláspontom szerint az a tény, hogy a vonatkozó szabályozás nem tartalmaz kifejezetten bizonyos rendelkezéseket – jelen esetben az igazolvány utólagos bemutatásának lehetőségét – az Alkotmány 2. § (1) bekezdése [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] alapján a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelménye értelmében nem jelenti azt, hogy arra nem adna lehetőséget, ugyanis azt kifejezetten nem tiltja. A Ptk. szerinti jóhiszeműség és tisztességes eljárás követelménye szerinti együttműködési kötelezettségből, valamint az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerint a jogállamiság elvéből fakadó tisztességes eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] lényegéből következő általános jellegű követelmények ugyanis vonatkoznak a parkolási társaságok eljárására. Ezen jogelvek alapján pedig a parkolási társaságoknak biztosítaniuk kell az igazolvány utólagos bemutatásának lehetőségét. Vagyis a szabályozásban lévő kifejezett szereplés hiánya ellenére sem zárkozhatnak el attól, mivel az eljárásukat szabályozó speciális jogszabály, a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény, a Fővárosi Közgyűlés rendelete, illetve a vonatkozó helyi önkormányzati rendelet sem szabályozza ugyan az igazolvány utólagos bemutatásának kérdését, de arra vonatkozó tilalmat sem tartalmaz.

Álláspontom szerint tehát, mindezek alapján a parkolási társaság(ok)nak álláspontom szerint mindenképp lehetőséget kell biztosítani, hogy ha valaki nem jól láthatóan helyezte ki vagy véletlenül elfelejtette kihelyezni az igazolványt a gépjármű szélvédője mögé, akkor azt utólag bemutathassa a közszolgáltató ügyfélszolgálati irodáján és így mentesüljön a pótdíj megfizetése alól. Különösen amiatt kell erre lehetőséget biztosítani, mert a parkolási díj megfizetése alóli mentesség az igazolványhoz kötődik, tehát amennyiben az autós jogosult mozgáskorlátozott parkolási igazolványra, illetve olyan személyt szállít, aki jogosult, akkor annak alapján mentesül a parkolási díj megfizetése alól. Természetesen a jogszabályban meghatározott módon kell azt kihelyezni, tehát jól láthatóan, hogy az az ellenőrzéskor megfelelően beazonosítható legyen. A vizsgált esetekben a panaszos mindkét alkalommal kihelyezte az általa szállított személy mozgáskorlátozott igazolványát, azonban az ezüst csík nem volt jól látható. A parkolási társaság pótdíj megfizetésére szólította fel, melyet a panaszos az ügyfélszolgálati irodán rendezni szeretett volna, azonban ott szembesült azzal, hogy mivel az egyik parkolását megelőző néhány napban is ugyanilyen eset fordult elő, a parkolási társaság az igazolvány utólagos bemutatása alapján is csak az egyik pótdíj elengedésére adott lehetőséget, mivel egy hónapban csak egyszer fogadják el az igazolvány bemutatását.

Vizsgálatom során feltártam, hogy a parkolási társaság kifogásolható eljárása gyakorlatának nincs jogszabályi alapja, Az utólagos bemutatás kérdését kizárólag a parkolójegyek esetén rendezi a fővárosi rendelet és a Ferencvárosi Parkolási Kft. ennek

analógiájára alakította ki a mozgáskorlátozott igazolványok bemutatásával kapcsolatos gyakorlatát.

Abban az esetben, ha nincs jogi norma egy a gyakorlatban rendszeresen előforduló élethelyzetre vonatkozóan, a jogalkalmazót önálló jogértelmezésre, olykor ellentmondásos gyakorlati szabály kialakítására kényszerítheti, amely helyzet azonban nem összeegyeztethető az átláthatóság, a kiszámíthatóság, a normavilágosság jogbiztonságot jelentő ismérveivel. Ilyen esetben különösen visszas az, ha olyan jellegű gyakorlatot alakít ki a közszolgáltató, amely valamely jogosultság vagy annak érvényesítésének korlátozását jelenti, ahogyan ez jelen esetben történt. Ezért is fontos, hogy ezeket a kérdéseket megfelelő szintű jogszabály rendezze és így ne a jogalkalmazó kényszerüljön értelmezésre és alakítson ki ezzel hibás gyakorlatot.

Mindezek alapján, álláspontom szerint a Ferencvárosi Parkolási Kft. fentiekben részletezett és sérelmezett gyakorlata, a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelményével, illetve a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben visszásságot okoz, továbbá állandósítja annak bekövetkezte közvetlen veszélyét.

Intézkedésem

A vizsgálat során feltárt alapvető jogokkal összefüggő visszásságok orvoslása és jövőbeni megelőzése érdekében az Ajbt. 37. §-a alapján *felkérem a nemzeti fejlesztési minisztert*, hogy a jelen, valamint az AJB-4797/2010. számú jelentésben meghatározott szempontok figyelembevételével kezdeményezze a várakozási díj megfizetése alól mentességet biztosító mozgáskorlátozott igazolvány utólagos bemutatása lehetőségére vonatkozó keret- és részletszabályok kidolgozását annak érdekében, hogy az igazolványra ténylegesen jogosultak körét a jelentésben szereplő esetleges figyelmetlenség esetén, ne érhesse indokolatlan joghátrány.

Az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján *felkérem a Ferencvárosi Parkolási Kft. ügyvezető igazgatóját*, hogy vizsgálja felül panaszossal szemben fennálló, a vizsgált eset(ek) kapcsán felmerülő követelése jogszerűségét, és fontolja meg a már befizetett összeg visszautalását.

Budapest, 2013. július

Prof. Dr. Szabó Máté sk.